

FOAIA DIECESANĂ.

Organ al Eparchiei gr. or. rom. a Caransebeșului.

Apare odată în săptămână: DUMINECA.

Prețul Abonamentului :
Pentru Austro-Ungaria pe an . . . 5 fl. — cr.
" " " " pe 1/2 an. 2 " 50 "
" România și străinătate pe an. 14 franci
" " " " pe 1/2 an 7 "

Prețul inserțiilor :
Pentru publicații oficiale, concurse,
edicta etc. tipărite de 3 ori, dacă conțin până
la 150 de cuvinte, 3 fl., până la 200 de cu-
vinte, 4 fl., de aci în sus 5 fl.

Correspondențele se adresează redacțiunii
„FOAIA DIECESANĂ“;
eară banii de prenumerațiune și inserții la
ADMINISTRAȚIA
Librăriei și Tipografiei diecesane în Caransebeș.

PARTEA OFICIALĂ.

Nr. 3133. B. ex 1891.

Concurs.

Pe baza §-lui 7. din regulamentul pentru procedura la alegerea de protopresviter, Consistoriul diecesei gr. or. române a Caransebeșului, aprobând concursul compus în ședința comitetului protopresviteral ținută în 20. Noemvrie a. c. pentru postul de protopresviter gr. or. român în tractul **Bocșei-Montane**, îl publică pe acela în următoarele:

Competenții la acest post au să dovedească, cumcă posed calificațiunea prescrișă în concludul Nr. 111. prot. al măritului congres național-bisericesc din anul 1888.

Emolumintele împreunate cu acest post sânt:

I. Dotațiunea împreună cu parochia protopresviterală din Bocșa-Montană, care dotațiune constă din:

a) Relutul pentru sesiunea parochială dela soțietatea căilor ferate în sumă de 300 fl. v. a. și 12 carē de lemne de ars à 1 fl. 50 cr.

b) Birul parochial stabilit prin punctul 39. al Rescriptului Declaratoriu.

c) Taxele stolare prescise prin norma stolară provisorie din anul 1880.

II. Birul protopresviteral anual dela preoți, conform punctului 32. din Rescriptul Declaratoriu iliric.

III. Taxele după ședulele de cununie, normate prin decisiunile sinodului eparchial din anul 1871. Nr. 60 și 99.

IV. Paușalul de călătorie, ce se prestă din partea Consistoriului diecesan în mărirea votată anualminte de Venerabilul Sinod eparchial și care de presinte face suma de 200 fl. v. a.

Doritorii de a recurge la acest post vor subșterne petițiunile lor instruite cu documente auten-

tice despre calificațiunea și ocupațiunea lor de până aci, la Consistoriul diecesan în Caransebeș, în termen de 30 de zile socotite dela prima publicare în „Foaia diecesană.“

Caransebeș, din ședința consistorială ținută în 4. Decemvrie 1891.

Consistoriul diecesan.

Teologul absolut *Aureliu Iana* din Măidan, protopresbiteratul Orăviții, pe baza decisului consistorial dto 4. Decemvrie a. c. Nr. 3081 B. s'a chirotonit întru diacon Mercuri în 11, eară întru presbiter Joi în 12. Decemvrie a. c. și s'a așezat de capelan pe lângă neputinciosul preot Dionisie Liuba din Măidan.

Teologul absolut *Veniamin Bălan* din Iabuca, protopresbiteratul Vârșetului, pe baza decisului consistorial dto 4. Decemvrie a. c. Nr. 3280 s'a chirotonit întru diacon Joi în 12, eară întru presbiter Vineri în 13. Decemvrie a. c., și s'a așezat de administrator parochial în Bolvașnița, protopresbiteratul Caransebeșului.

Consistoriul eparchial al diecesei Caransebeșului în ședința senatului școlariu ținută în 29. Noemvrie a. c. a întărit definitiv următoarele alegeri de învățători la școalele noastre române confesionale greco-orientale și anume:

Sub Nr. 3088. a întărit alegerea de învățătoriu a lui *Ioan Caba*, la școala din *Curte*, în protopresviteratul Făgetului.

Sub Nr. 3212. alegerea lui *Dionisie Popovitchu* de învățătoriu la școala din *Prisaca*, în protopresviteratul Caransebeșului.

PARTEA NEOFICIALĂ.

Invitare de abonament

la
„Foia diecesană“.

Mulțămind tuturor P. T. sprijinitori ai foaiței noastre, îi rugăm a ne da și pe viitoru binevoitoriul sucurs spiritual și material întru ajungerea scopului acestei întreprinderi, care este: înaintarea intereselor noastre bisericesci și școlare.

Deschidem deci un abonament pe anul 1892. pelângă condițiile de până aci:

pe un an întreg . . . . . 5 fl. —
pe jumătate de an . . . . . 2 fl. 50

Redacțiunea.

Vlahuță

despre

Legendele romane

de V. A. Urechia.

Îți scriu, iubitul meu maestru, sub impresia caldă și binefătătoare a frumoaselor „legende“, a căror cetire a fost pentru mine o adevărată desfătare intelectuală. Sincer îți spun că n'am lăsat cartea din mână până la cea din urmă filă, unde ne zici: „*La revedere.*“ Cunosceam unele bucăți, din gura autorului; dar, ori ce ar zice autorul, acum le-am gustat bine și pe indeletele, oprindu-mă la fie-care rând și savurând frazele și expresiile mai curioase, mai adânci, mai sugestive.

Alta-i când mă duci d-ta, în goana calului, prin locurile cele mai minunate, și alta-i când mă lași singur, să mă opresc unde mi-i drag, să stau mult și să privesc, și să respir unde-s locurile mai frumoase și florile mai parfumate.

Si m'am oprit și m'am pătruns bine de frumusețile agonisite cu atâta talent și fericită răbdare într'o carte, care ar servi de minune tinerilor scriitori, pentru a-i învăța limba și datinele neamului nostru. Si degreaba cauți să te dai la spatele poporului și să zici: *el le-a făcut.* Fii sigur că nu vom mulțumi florilor pentru fagurul albinelor. Ai muncit o viață întreagă, ai buchinat pe trepte de hărții mucegăite, evocând une-orî numai prin fixarea ochilor și a minții umbra slovelor șterse de timp, și ai migălit, nopți fără odihnă, pe izvoadele rupte ferfeniță ale unui neam tembel și nepăsătoriu de istoria vieții lui, ca să vezi cine au fost, cum au vorbit și ce au făcut strămoșii nostri, și acum, când ai ajuns să-i cunosc și să ne vorbesci de voivozi, de cronicari, și de dascălul Florea și de meșterul Ifrim, ca de colegii D-tale dela Senat, acum când noi, cari te admirăm și prețuim ce ai făcut, te chie-

măm la rampă, D-ta ne faci *îți* de după culise și nu vrei să ești singur?... Haide, nu mai umbla cu cochetăriile la vârsta asta, și recunoaște, împreună cu cei cari își dau sama de ce ai făcut, că *Ion Istetu și Popa care scie carte* puteau să doarmă foarte bine o vecinicie în negura „poporului“, cum dorm întrun clavier fuchis toate melodiile divine ce s'au combinat și se vor combina în viitoriu.

Scii foarte bine că plăcerea de a admira este de multe ori tot așa de mare și de intensă, ca și plăcerea de a fi admirat. Lasă-mă dar să te admir. Nu umbla să-mi tulburi această plăcere! Toți oamenii din cartea, pe care mi-ai trimis-o, mi-s buni prietini acum. Ei trăesc de o viață puternică și caldă; în tablourile și în lumina legendară în care i-ai îngrădit, eu îi ved și îi ascult cum se sbuciumă, se sfădesc, se vaită, sau petrec, după cum îi bate și-i întoarce suflarea dătătoare de viață a *creatorului* lor V. A. Urechia. Si ce limbă frumoasă vorbesc oamenii aceștia! Cum te farm că și te fac părtași timpului și vieții lor!

Îți admir puterea și hărnicia și tinerețea, pe care anii par a o înprospera mereu. Nu m'ași mira și m'ar încânta ca la vara viitoare să *ne revedem* în vol. II de „*Legende din Istoria Națională*“.

Să trăești și să fii sănătos și senin.

Dor și sărutări și dragoste dela noi toți la voi toți.

Din agronomie.

Pământul roditoriu.

Soiurile pământului roditoriu.

Precum însușirile fizicale ale pământului se determină mai ales prin însușirile fizicale ale părții, care se află în cantitate preponderantă, astfel și soiul pământului deosebi dela această parte preponderantă își primesc numele.

Astfeliu deosebim 1. Pământ lutos, 2. Pământ nășpos, 3. Pământ văros, 4. Pământ umos.

1. *Pământul lutos* este pământul, în care preponderază lutul: prin urmare el arată mai mult sau mai puțin însușirile lutului. În stare umedă e cleios și vârtos, în stare uscată e tare și se creapă în toate direcțiunile. Din cauza vârtoșiei lucrarea lui recere vite și unelte tari; după plug se sparge în glii mari cu suprafață lucitoare; sfărîmarea lui recere așadară ca el să se grape de repetite ori. Primind multă apă în sine și ținându-o mult timp, rămâne timp îndelungat umed așa, că în asemănare cu alte soiuri de pământuri, peste an sunt relativ puține zile în care se poate lucra. Încălzindu-se încet, gunoiul în el putrezesc greu, drept aceea el se gunoesc mai arare-orî, însă când se gunoiesc, atunci trebuie să se iee cantități mari de gunoiu. În el și gunoiul și sămânța trebuie să se pună mai afară, pentru că el fiind îndesat, aerul și căldura altcum nu poate străbate la gunoiu și la sămânță.

Subspeciile pământului lutos.

a) *Pământul lutos comun* conține cel puțin 65% de lut și cel mult 30—35% de năsip foarte mărunt, care numai prin apă feartă se poate despărți de lut. În locuri situate mai jos e foarte umed și nu produce decât plante acre de mărăcină precum: șovar, peperig, papură, trestie și altele; în poziție ceva mai favorabilă poate produce pașuni, livezi și ovės, iar în poziție foarte favorabilă poate produce: grâu, trifoiu, cucuruz, broște, măzerică.

2. *Pământul lutos-năsipos* conține 40—50% de năsip; e compus așadară pe jumătate din lut și pe jumătate din năsip, deci nu primesce atâta umezeală și nu rămâne umed atâta timp ca pământul lutos comun, nici nu e așa de rece ca acesta. În timp de ploaie mai îndelungată plantele nu sunt espuse așa de tare pericolului de a suferi prin umezeală prea multă ca în pământul lutos comun, nici nu sunt periclitare așa de tare prin secetă ca în pământul năsipos. Afară de aceste el de regulă conține relativ multă umă, care producând multe materii nutritive face ca pământul lutos-năsipos să fie unul din trei pământurile cele mai roditoare, în care prosperează toate plantele noastre economice, dar cu deosebire grâul, orzul, cucuruzul, trifoiul, luțerna, măzerica și napița. Coloarea pământului lutos-năsipos e ruginie mai deschisă sau mai întunecată dacă conține mai puțină umă, și neagră dacă conține multă umă.

Toate pământurile cele mai roditoare ale Europei sunt pământuri lutoase-năsipose cu multă umă; așa pământul Rusiei de sud, pământul Munteniei și pământurile renumite ale câmpiei bănețene dintre cari — după părerea mea — ear mai multă umă conțin pământurile din ținutul spre est mărginit prin linia, care atinge comunele Vêrșet, Moravița; spre sud prin linia Paulis, Ulma; spre apus Nicolinț, Karlsdorf, Alibunariu, Seleuș, Ilancia; spre nord Delta și Dobrița.

3. *Pământul lutos-văros* pe lângă lut și năsip de quart și de alte minerale mai conține și 6—10% de var, în formă de bucăți mai mari sau mai mici, cari prin un ciur des sau prin apă se pot alege.

Din cauza varului conținut în locuri espuse arșitei soarelui și vânturilor întărindu-se se creapă și se lucră greu; în locuri mai scutite e totdeauna sfărâmițos, răven și foarte roditoriu și prosperează în el mai ales fluturatele precum sunt: trifoiul, luțerna, esparseta, fasolea, mazerea etc. cărora le priesce varul.

Pământul năsipos. În pământul năsipos preponderând cantitatea năsipului (cel puțin 80%), el arată mai mult sau mai puțin însușirile năsipului și având năsipul însușiri chiar contrare lutului, și însușirile pământului năsipos sunt contrare însușirilor pământului lutos. Pământul năsipos fie umed, fie uscat e totdeauna sfărâmițos, din care cauză el se lucră ușor și se poate lucra când dorim; el primesce multă apă în sine, însă aceasta se și scurge printre sfărâmițurile de minerale ușor în jos așa, că el din cauza aceasta: a) se uscă de grabă și recere ploii dese, b) se încălzește și se răcesce răpede așa că planș în el peste vară sunt espuse pericolului de a se coace

de multe ori prea timpuriu, toamna sunt mai periclitare prin brumă și eara prin ger.

Fiind-că se încălzește răpede, adică fiind un pământ iute — precum se zice de comun — gunoiul putrezesc în el foarte răpede, deci trebuie să ducem adese-ori gunoiu luând însă deodată mai puțin, căci dacă ducem deodată mult gunoiu, acesta putrezind răpede produce multe materii nutritive așa că plantele luând prea multe materii nutritive cad la pământ. Din cauză că fiind sfărâmițos aerul poate străbate ușor în el atât gunoiul cât și sēmēnta se pune în el mai adânc.

Fertilitatea pământului năsipos, abstrăgând dela gunoie și dela însușirile lui fizice descrise, depinde dela mineralele ale căror sfărâmițuri îl compun.

Cu cât conține mai multe minerale de acelea, care prin terificarea lor produc lut și săruri solvite în apă, cu atât mai roditoriu este; și cu cât conține mai mult năsip de quart, care nu se terifică, cu atât e mai puțin roditoriu.

Fiind-că lutul se produce totdeauna când se produc și mineralele solvibile în apă, adică materiile nutritive ale plantelor, după cantitatea lutului conținut putem judeca și fertilitatea pământului năsipos, pentru-că cu cât mai mult lut conține, cu atât mai multe sfărâmițuri de minerale de acelea trebuie să conțină, care la terificarea lor produc materii nutritive. După cantitatea lutului conținut putem deosebi 2 subspecii principale de pământ năsipos: 1. Pământ năsipos cu cel mult 20% de lut și cel puțin 80% de năsip de quart. Acesta poate produce luțernă de năsip și secară de toamnă dar și prosperarea mai îndelungată a acestora se poate asigura numai prin gunoiri repetite — deoarece quartul neterificându-se nu contribuie la producerea materiilor nutritive. — Se înțelege însă, că dacă pământul se află într'un loc d. e. pe țermuriu unui rîu, unde prin apă i se aduc sfărâmițuri de minerale, lut și minerale solvite în apă, fertilitatea lui poate fi durabilă și fără a i se da gunoiu.

2. Pământ năsipos cu 20—40% de lut și 60—80% de năsip, care se poate numi pământ năsipos-lutos. Fertilitatea acestuia din cauza cantității mai mari a lutului și prin urmare și a cantității mai mari de materii nutritive, e mai mare și mai durabilă mai ales, că el conține și umă. Întră condițiuni favorabile fertilitatea lui se apropie de a pământului lutos-năsipos și poate produce secară, ovės, orz, trifoi alb, luțernă, cartofi, moor.

Pământul văros conține cel mult 40% de lut și cel puțin 60% de năsip de var și ceva quart.

Subspeciile: 1. *Pământ văros-comun* cu cel puțin 75% de sfărâmițuri de var și cel mult 25% de lut. Coloarea lui e deschisă sau chiar și albă; din cauza aceasta el se încălzește tare și rămâne mult timp ferbinte; în poziție espusă arșitei soarelui se încălzește, se creapă în toate direcțiunile și e de tot neroditoriu; în poziție mai umbroasă și moderat umedă produce mai ales plante din ordinul fluturatelor, precum fasole, măzerica, mazere, esparseta etc. și viță de vine. Gunoiul se consumă în el foarte răpede, deci trebuie adese-ori gunoiu cu cantități mai mici de gunoiu.

2. Pământul văros-năsipos conține afară de var și lut încă și 15—20% de năsip de quart. În poziție uscată mai ales dacă nu conține umă e de tot neroditoriu.

3. Pământul lutos-văros cu 20—40% de lut este sfărâmițos, moderat răven și călduros. În poziție mai scutită de vânturi și de arșița soarelui, și mai ales dacă conține și ceva umă e foarte roditoriu și produce secară, orz, lutenă.

Pământul umos*) se produce în locuri unde putrezesc multe materii organice și în deosebi plante. Astfel în locuri sunt pădurile seculare și mărăcinile, (riturile).

În pădurile seculare prin frunzele, cari cad în fiecare an și putrezesc, ear în locurile ritoase prin putrezirea plantelor se produce un strat de umă mai gros sau mai subțire, în care arare-orî se află amestecat și puțin năsip de minerale și lut; prin urmare pământul umos este un soiu de pământ, care conține eschisiv numai umă sau, pe lângă o cantitate preponderantă de umă, mai conține și foarte puține sfărâmatuiri de minerale și lut.

Sciind din cele zise mai de multe ori, că uma nu servește de nutremânt plantelor, ci că ea este numai mijlocitoare la străformarea sfărâmatuilor de minerale în materii nutritoare de ale plantelor, și că prin urmare nu numai prin cantitatea unei, ci și prin cantitatea diferitelor sfărâmatuiri de minerale se condiționează fertilitatea pământului, urmează de sine, că pământul umos numai dacă conține sfărâmatuiri de minerale poate fi roditoriu, ear dacă nu conține decât numai umă este de tot neroditoriu.

(Va urma.)

Colinde

— La Nascerea Domnului. —

I.

Bucurie mare avem,
Dimineța lui Crăciun,
De nascerea Domnului,
Mântuirea omului.
Christos unde s'au născut
Și 'n lume s'au cunoscut,
În florile fânului
În paele grăului.
Ba acolo nu s'a născut
Maica sântă ce-a făcut?
Luatu-s'o,
Dusu-s'o

*) Atributul „umos” nu se folosește numai pentru a însemna un soiu, o specie deosebită de pământ, ca în cazul de față, ci se mai folosește și pentru a indica aproximativ cantitatea unei în toate soiurile de pământ. Așa zicem d. e. pământ lutos-năsipos *umos*, pământ năsipos-lutos *umos* sau pământ lutos *puțin umos*, sau pământ lutos-năsipos *prea umos*. În aceste cazuri atributul „puțin umos” indică un soiu de pământ lutos, năsipos ori văros, care conține puțină umă (1—3%). Atributul „umos” arată un soiu de pământ cu ceva mai multă umă (3—5%) ear atributul „prea umos” pentru a arăta un soiu de pământ, care conține până la 25% de umă, precum sunt pământurile lutoase-năsipose din câmpia Bănatului, din România, Rusia de sud, despre cari am vorbit la locul seu.

Pe cale pe cărare
Pe țermuri de mare,
Pe drumuri nebătucite,
Pe câmpuri tot aurite,
Tot șezând și odihnind
Și cu Dumnezeu vorbind,
Unde locul s'e-l găsească,
Ca pe fiul sânt s'e-l nască.
Și 'n mijlocul drumului,
La trupina plopului
Se puse s'e odihnească
Și pe fiul sânt s'e-l nască.
Nu se putu odihni
De sunetul frunzii.
Maica rău s'a supărat
Și plopul l-a blăstemat!
— „Fire-ai plop a'urisit
Și de mine urgisit,
De mine de Dumnezeu
Mai tare de fiul seu,
Frunza 'n tine s'e nu stea
Nici ziua și nici noaptea,
Nici cu vânt
Nici fără vânt!”
Și maica ear' s'a luat
Și drumul și l-a urmat,
Pe cale pe cărare,
Pe țermuri de mare,
Pe drumuri nebătucite,
Pe câmpuri tot aurite,
Tot șezând și odihnind
Și cu Dumnezeu vorbind,
Unde locul s'e-l găsească,
Și pe fiul seu s'e-l nască.
Și ajung în calea lor
La stâna păstorilor.
La staulul oilor.
Când fiul sânt se născă
Oile se spăria,
Maica sântă le zicea:
— „Fire-ați voi oi blăstămate
De mine de Dumnezeu,
Mai tare de fiul seu.
Voi de ori-ce rău veți da
Voi se nu puteți sbera;
Lâna pe voi s'e nu stee
În tot anul se v'o iee!”
Și maica că s'a luat
Și drumul și l-a urmat,
Pe cale pe cărare,
Pe țermuri de mare,
Pe drumuri nebătucite,
Pe câmpuri tot aurite.
Tot șezând și odihnind
Și cu Dumnezeu vorbind,
Unde locul s'e-l găsească,
Și pe fiul sânt s'e-l nască
Și s'opresc în calea lor

La eslele cailor.
 Când fiul sânt se născă
 Caii ferele rodea
 Din picioare tropotea
 Maica sântă le zicea:
 — „Fire-ați cai afurisiți
 Și de mine urgisiți,
 De mine de Dumnezeu
 Mai tare de fiul seu,
 Voi să numai aveți saț
 Până 'n ziua de Ispas
 Și atunci numai un cias!“
 Și maica car' s'o luat
 Și drumul și l-a urmat,
 Pe cale pe cărare,
 Pe țermuri de mare,
 Pe drumuri nebătucite,
 Pe câmpuri tot aurite,
 Tot șezând și odihnind
 Și cu Dumnezeu vorbind,
 Unde locul se-l găsească,
 Ca pe fiul sânt se-l nască,
 Și s'opresc în calea lor
 La staulul boilor,
 La o esle ajungea,
 Unde boi bătrâni mânca!
 Când fiul sânt se născă
 Boi bătrâni numai mânca,
 Începură a rumea
 Și pe fiu a-l aburea
 Maicii bine îi părea
 Și așa că le zicea:
 — „Boi de Dumnezeu lăsați
 Fire-ați binecuvântați,
 De mine de Dumnezeu
 Și de drag fiiuțul meu.
 Pân' plugarii vor prânzi
 Voi veți sta și odihni,
 Pân' plugarii vor mânca
 Voi veți sta și rumea.
 Pân' plugarii vor cina
 Cu apă vi-ți adăpa.
 Într'un cias să vă hrăniți
 Și 'ntr'unul să odihniți!“
 Să fi gazdă sănătoasă
 Cu astă colindă frumoasă!

II.

Sculați gazde nu durmiți
 Vă gătați și prăznuiți;
 Că e zi de sərbătoare
 Cea mai mare de sub soare!
 Noi de asară
 Tot pe afară.
 Aceia ce nu colindă
 Mânăncă la coji prin tindă;
 Dar noi cei-ce colindăm
 Numai colaci căpătăm;

Numai colaci și cărnați
 Și bani mulți nenumerați.
 Fost-am pela curți domnesci
 Și prin case boeresci;
 Dar boerii nu-s acasă,
 Boerii prin codrul mare
 Au eșit la vânătoare!
 Tot vênară la vênat
 Până când au înserat,
 Dar nimica n'au aflat,
 Numa-un puu de căprioară
 Fugea sprintenă ușoară.
 Un boeriu cum o vedea
 Pușca la ochi o puneă,
 Pușca-i gata de-a pușca
 Săgeata de-a săgeta,
 Căprioara atunci grăia!
 „Stai boeriu! nu mă 'mpușca
 Și nici nu mă săgeta,
 Că eu nu-s cine gândesci
 Nici cine mă socotesci.
 Eu sânt Ioan Botezătoriu
 Și 'nainte Mergătoriu.
 Nănașul lui Dumnezeu
 C'am botezat fiul seu!
 Și de el am fost trimis
 Ca să-i mësor pământul,
 Pământul cu umbletul
 Și ceriul cu stânenul.
 Pe pământ să iese stele,
 Pe cerin să tăiem nuele
 Să 'ngrădim raiul cu ele.“
 Colinda nu e mai multă
 Trăcească cine-o ascultă.

Comunicate de *Iuon Petrică*.

scrise de
George Cătană,
 invetătoru.

Bibliografie

(Urmare.)

Cât de redutabil este aparatul științific și literar, cu care „studiul“ pornesce la rășboiu, se arată în indicele de 54 de nume străine la sfârșitul cărții. Aici ni-se comunică și următoarele: Shakespeare a fost un *anglez*, Goethe a fost poet *german*, Lord Byron a fost poet *anglez*, Schiller a fost poet *german*, Ovidiu a fost poet *latin*, în vreme ce Voltaire a fost *francez*. La o nouă ediție a „studiului“ credem că ar fi trebuință neapărată un supliment la indice, ca să ni se descepere între altele, și următoarele lucruri, care nu le poate cunoașee orîși-cine, și adecă: „ziua primă de Pasci în anul trecut a fost într-o zi de Duminecă, ear Crăciunul în 25. Decemvrie, și după toate probabilitățile tot așa va fi și la anul, în vreme ce atât în timp de eamnă cât și de vară săptămăna are

numai șapte zile." Recomândăm d-lui autor aceste importante înviri, „studiul“ d-sale are să câștige nespuse! . . .

*

Nu mai puțin înveselitoriu este „autorul“ nostru în cestium literare, care nu privesc nici decât pe Eminescu.

Eetă cum se încurcă în contraziceri:

Sustine, bunăoară îndată la pag. 8., vechea acuză, că: „direcția noană era germână cu trup cu suflet.“ Mai la vale acelaș autor sustine: „Meritul ce noana direcție îl are pentru limba și literatura noastră, îl recunoaștem bucuros: ea a fost o reacțiune ce a trebuit să se nască, cu să împedece stagnarea și descoltarea preu unilaterală a limbii și literaturii noastre.“ A fi deoparte român „cu trup și suflet germân,“ și de altă parte a câștiga merite pentru limba și literatura românească, este un lucru din cele mai firești din „studiu“.

Poesiile lui Leopardi, „cu refrenul continuu despre caducitatea tuturor lucrurilor lumesci,“ sânt astfel înfățișate la pag. 46.: „Dispozițiunea poeziilor acestora este monotoană, însă pentru aceea atâta frumseță și nobilitate se află în ele, cât captivează și pe aceia, cari despre lumea aceasta au idei cu totul diverse de a lui.“ — Poesii deoparte monotoane, de altă parte ele te captivează! ce poate fi mai simplu și mai ușor de înțeles?!

La o altă pagină (197) și a uitat, ca de obicei, că adusesse pe undeva nisece elogiuri scriitorilor, cari s'au pronunțat în favorul poeziilor lui Eminescu, și se indignază în modul următoriu: „Domnii respectivi însă în ușurința lor au sămănat vânt și nu-și aduc aminte, că vor trebui să secere vifor!“ Deoparte instruiți, deștepti, cu magazin impunătoriu de erudițiune, numai chiar coroana le lipsește de pe cap (și aceasta nu din vina lor), eară de altă parte ușuratici! Pentru ce să fie oare imposibil?! Vorbele „studiului“ sânt un feliu de gumă elastică, se pot îndoi în ori ce direcțiune.

*

Însușirea aceasta elastică a cuvintelor nu este, se înțelege, nicăiri atât de exploatată, ca și acolo unde este vorba de Eminescu.

Aiurările merg pe aceeaș coardă furioso crescendo. „Tot cuprinsul poeziilor lui Eminescu este monstruos . . . o specie de Ianus (!) cu două fețe înfricoșate . . . ce desastre sânt în stare poeziile lui (ale lui Ianus cu două fețe înfricoșate) de un atare cuprins (monstruos) să producă în inimile inocente a tinerimei!“ (19) (dar încă în cele mai puțin inocente!)

Pesimismul lui Schopenhauer a produs în sufletul și altcum miser alui Eminescu un incendiu de simțeminte, în care toate s'au nimicit, și ea s'aură a mai ramas numai simțemintul sexual . . . erotismul lui Eminescu însă nu numai că e negrit de pesimismul lui Schopenhauer, si este pe lângă aceea și peste măsură vulgar, pentru că e carnal și sêlbatic,“ (21) . . . cum se desvoaltă numai în haremele Mohamedanilor!“ (22) Minuțioase cunoștințe la un teolog! „Nicăiri el nu caută si nu-î trebuie în femei, decât ochi mari negri, brațe rotunde, păr lung, față bălăe și alte calități trupesci, cât i vine omului a crede, că este

un emisariu al haremului spre a aduna printre Români femei frumoase pentru magnații desfrânați ai orientului!“ (22). Adecă până și Turcii și Turcoicele s'au pus să citească pe Eminescu! Ce desastru!

Credeți poate că desastrul au ajuns culmea? Vê înșelați, merge ca firul din poveste: „Eminescu însă — la pag. 26. — nu este numai carnal și sêlbatic în erotismul seu, ci este și trivial și obscen . . . s'a folosit în mod extravagant fără nici o genare de curiosul principiu al bătrânilor, că: multa licent stultis, pictoribus atque poetis.“ Hazul pretutindenea e de față, și mai ales când studiul ne spune, că: multa licent stultis!

„Ce ar zice un părinte pentru exemplu — urmează tot acolo — când fiica sa . . .“ și celelalte (urmează citări din Eminescu aplicate la fiicele, care s'ar lua după poeziile lui Eminescu și le-ar urma așa din vorbă în vorbă). Urmează numai trei propoziții introduse cu: „ce ar zice?“ Și e mirare, că pentru ce nu se dau exemple și din alți poeți de valoare ai indicelui, ar putea face cărți întregi pline de: ce ar zice un părinte, când fiica sa ar urma buna oară pe Margareta din Faust? ori când fiica părintelui ar urma pe Nana? Autorii acestor scrieri sânt citați și recitați în „studiu.“

Și într'adevăr, ce se vedeți? Nu numai Eminescu e pęcătos, ci eacă și Goethe, însuși Goethe, — adevărat că nu în Faust, ci numai în „Leiden des jungen Werther;“ în aceeaș companie mai găsim pe Ovidiu, pe Bocaccio și pe Wieland, „cari au căzut în greșeli de aceste“ (27) Ma — vorba „studiului“ — Ovidiu și Bocaccio l-au și întrecut pe Eminescu. Însă pentru Ovidiu și Bocaccio se găesc „alte părți bune,“ care Eminescu nu le are. Și numai el este de vină, că nu le are. Pentru ce n'a trăi la Roma, în orașul Papei?

De aici încolo se „tratează“ diferitele soiuri de pesimisme, începând cu pesimismul din Sânta Scriptură, pe vre-o 20 de pagini adormitoare și arbitrar, al căror refren este: „sântem securi, că publicul românesc în mare parte sedus în present,“ totuși mai iute sau mai târziu va trage dungă peste poeziile lui Eminescu și le va da uitării pentru totdeauna.“

*

„Studiul“ nu este lipsit de oare-care variație. După atâta vorbărie pusă pe unul și acelaș individ, se apucă de — Lord Byron, și îl pune frumuseț la purgatoriu pe acest suflet „gol și pustiit și el de ori și ce credință.“ Tot la pag. 48. i se spune sentența completă: „Viața lui Lord Byron a fost seurtă; și totuș în viața aceasta seurtă s'a tăvălit ca în noroiu în toate desfătările trupesci, care i-au și grăbit moartea, când era abea de 36 de ani; principiul epicureilor de a gusta lumea aceasta cât numai e cu putință a fost pentru el un feliu de evangeliu, ce l-a urmat, ca și cum ar fi o poruncă.“ După aceasta Lord Byron este imediat scos din focul purgătorului și atât este de purificat, încât e proclamat de „un pustnic ce în o singuritate de munte plânge deșertăciunea lumii.“ (pag. 49.)

Contrazicerea aceasta bătătoare chiar și la ochii „studiului,” se explică prin următoarele vorbe adânci: „Potem (= putem) dară să zicem cu tot dreptul, că pesimismul lui Lord Byron a iscorit din motive estetice scoase din psihologia timpului nostru!” (50).

Însă acum se naște întrebarea: pentru ce este Eminescu pesimist?

Respunsul aici este cu mult mai clar, nu mai e vorbă de „isvorit din motive estetice scoase din psihologia timpului nostru”, -- ci eată cum se explică (p. 51):

„Din ce motive a adoptat însă Eminescu pesimismul în poeziile sale? Răspundem: *ca să placă Convorbirilor literare!... că se-și deschidă cale în coloanele acestora și-a însușit chiar pesimismul lui Schopenhauen, filosoful lor*“. Cu alte vorbe Eminescu s'a făcut pesimist, ca se-și vază numele tipărit în Convorbiri literare.

Cu pesimismul, firesce, a sfeclit-o Eminescu. Pentru ce? Răspuns (p. 58-59): „*Pesimismul este ca vinul: beat cu măsură (a bea pesimism în doze!) desfătează pe om, bătut fără măsură, îl îmbată.... Eminescu este mai tot beat de pesimism și pentru aceea cântecele lui sunt grețose*“.

Prin urmare ce trebuie să facă poetul, pentru ca durerea să fie frumos exprimată? Rețeta este: „durere adâncă și exprimată cu cumpet și delicateță,” exemplu este „tristul Lenau“ (60).

Cumpetul și delicateța trebuie mestecate și cu alte elemente: „*Ma câteodată așa e de escentric (Eminescu), cât voind a deștepta în grad mare imaginarea noastră, nu ne prezintă tablouri plăcute cu o ornamentică moderată și simetrică, ci niște tablouri teribile destinate pentru niște nervi groși ca funea*,” (202).

Același șir de idei la pag. 201: „*În loc de a de-pinge în cuvinte scurte și cu reneșune, se face atunci verbos ca o babă bătrână, în loc de a purta un penel fin pe fibrele și straturile cele mai delicate ale inimei, cearcă imaginele cele mai drastice*,” — adică penel fin, pentru că straturile inimei sunt delicate!

În resumat așadar avem: *cumpet cu delicateță plus tablouri plăcute cu o ornamentică moderată și simetrică plus un penel fin!* Și acest talmeș-balmeș va servi ca un fel de limonadă pentru dureri adânci sufletești.

Ear pesimismul lui Eminescu în fața „cumpetului”, „penelului fin” și a „ornamenticeii plăcute și simetrice” nici că poate fi altcum decât: „*posomorît, blazat, nesuscetibil de nici o bucurie, reșted, amorf și cu dorințe confuze, bizare și fără înțeles*,” (p. 63-64).

Restul poeziilor lui Eminescu nu poate fi mai bun, decât cele de până acum.

Nunta lui Calin este pentru „studiu” un lucru „ne-poetic și respingătoriu,” (p. 64). De ce? pentru că este pusă „alătura cu nunta oamenilor și nunta animalelor,” (p. 64).

„Poetul Eminescu s'a încercat fără succes în tare multe genuri de poezii, și între altele și în satire, deși spiritul satiric i-a lipsit ca și cel liric,” (79).

(Va urma.)

Varietăți.

Dieta ungară va fi închisă la 5. Ianuarie n. prin mesagiul de ton de cătră Maiestatea Sa. Doauă zile după aceea se vor escrie alegerile cele noi, cari se vor începe la 28. Ianuarie. Parlamentul cel nou se va deschide la 18. Februarie prin mesagiul de cătră Maiestatea Sa.

Societatea română de cântări și de musică din Caransebeș arangiază în seara de Sân-Văsiu a. c. un *Concert împreunat cu joc*, în sala cea mare a hotelului dela „Pomul verde”. *Programa*: 1. „Zis-a badea”, cor mixt (6 voci) arangiat de G. Musicescu. 2. „Țiganca”, cor de bărbați, arangiată de A. Sequens. 3. „Lelea vitează”, cor mixt (6 voci) arangiat de G. Musicescu. 4. „Strigă un moș”, cor de bărbați, arangiat după melodia populară, cântată de Florca Borca din Jdioara (Căraș) de A. Sequens. 5. „Între peatra detunată”, cor de bărbați, după melodia populară din Ardeal, arangiat de G. Dima. 6. „Dorul meu pe unde umblă”, cor mixt (6 voci), după melodia populară din valea Bistrii (Severin), cântată de I. Madincea, arangiat de A. Sequens. După producțiune joc. În pauză Tombola. Începutul la 8 oare seara. Întrarea: Pentru nemembri de persoană 60 cr., de familie I fl. 20 cr. Membrii au intrare gratuită. *Comitetul societății*.

Adunarea învățătorilor gr. or. rom. — despărțământul Vêrșeș, al reuniunii noastre, se va ținea în Vêrșeș la ospătaria „Crucea roșie” Joi în 2. Ianuarie 1892 la 9 oare a. m., pre lângă următorul program:

1. Publicarea circulariului presiului central.
2. Desvoltarea religiunii, dimpreună cu o lecțiune practică din acest studiu, de Ioan Miclea.
3. Educațiunea la Spartani, disertațiune de G. Jian.
4. Eventuale prelegeri ori disertațiuni.
5. Restaurarea biroului despărțământ. pro 1891/92.
6. Diferite propuneri.

Toți d. membri ordinari, fundatori și ajutători sunt rugați a participa la această ședință. Și deoarece învățătorii toți, fără excepțiune, sunt înalatorăți a participa, în contra acelor cari absentează, se vor folosi măsurile indicate în regulament și în art. de lege XXXVIII. din 1868. §. 147. alinea c) conform decisului adunării generale din est an al reuniunii noastre.

Această amenințare nu e a se lua drept ofensă, căci trecutul a dovedit de necesară asemenea procedură, cu atât mai vèrtos, căci apelurile la simțul de datorință a fie-cărui membru, la unii membrii au rămas fără rezultat. Voivodint, în 15. Decemvrie 1891. Din însăreinarea presiului: *Ioan Miclea*, notariul despărțământului.

Mulțămită publică. Comuna bisericască română gr. or. **Bozovicu** își implinesce o plăcută datorință, când și pe cale publică aduce cea mai călduroasă mulțămită D-lui forestieriu al comunității de avere, **Aureliu de Popescu**, pentru sentimentele de pietate ce le-a dovedit, dânduind pe seama santei noastre biserici: *discul, steana și copia (lancea) aurite*.

Mulțămită publică. Despărțământul Buziaș al reuniunii învățătorilor români gr. or. din diecesa Caransebeșului, aduce mulțămită publică poporului din comuna noastră bisericească *Sacoșul-Turcesc* și cu deosebire onorațiilor preoți: *I. Bărbosu* și *Moise Alexiu*; apoi stimatului domn proprietariu *Craciunescu* — pentru ospitalitatea, cu care au primit pe învățătorii cu ocaziunea adunării acestui despărțământ, ținute în *Sacoșul-Turcesc*.

Zilelele critice ale anului 1892. Profesorul Dr. Rudolf Falb a publicat lista zilelor critice, cari vor avea loc în anul 1892. De toate sânt 20, și anume, înșirate după calendarul nou, zilele de categoria I. vor fi: 29. Ianuarie, 28. Februarie, 28. Martie, 26. Maiu, 6. Decembrie; categoria II.: 12. Februarie, 13. Martie, 12. Aprilie, 24. Iunie, 8. August, 22. August, 21. Septembrie și 20. Octombrie; categoria III.: 14. Ianuarie, 11. Maiu, 10. Iunie, 10. Iulie, 23. Iulie, 19. Noembrie și 19. Decembrie. După prezicerile lui Falb, ziua de 28. Martie va fi cea mai critică în anul 1892. și totodată și al veacului al 19-lea.

Culegători tipografi. În Atlanta, Statele-Unite, s'a ivit un culegătoriu tipograf cu numele *Carol Thompson*, abia în vârstă de 20 de ani. El a cules în timp de trei oare numărul însemnat de 6800 litere nonpareille. — Un alt culegătoriu s'a ivit în Blairstown, în Pensylvania, care culege în timp de 4 oare 7987 litere și nu face decât 11 greșeli. — Un al treilea culegătoriu, *James Leonard*, din New-Orleans, culese pe rând, câte șapte oare pe zi, în cele 6 zile ale săptămânei 102,800 litere, adică 17,133 litere pe zi, ear 2447 pe oară. Leafa lui săptămânală e de 46 dolari, aproape 233 lei, 100 fl.

Noul tarif pentru telegrame. Ministrul de comerț și de comunicațiune a emis cu data de 10 Decembrie o ordinațiune privitoare la noul tarif pentru telegramă, care intră în vigoare în 1 Ianuarie 1892. În sensul acestei ordinațiuni se șterge taxa fundamentală de 24, respective 30 cr. și se stabilește o taxă permanentă de 3 cr. pentru fie care cuvânt, însă minimul taxei pentru o telegramă nu poate fi sub 30 cr. va se zică telegrama dată va trebui se cuprindă cel puțin 10 cuvinte. În comunicațiunea locală taxa pentru fiecare cuvânt este de 1 cr. taxă fundamentală nu există, telegramele trebuie să conțină minimu 20 cuvinte. Taxele aceste noi vor fi introduse din ziua numită și la oficiile telegrafice private și la cele dela stațiunile căilor ferate.

Necrolog. *Veduvă Livia Veche*, nascută *Cădaru*, în numele seu și al pruncilor *Ofelia* și *Lavin*, precum al veduvei *Ana Veche* ca mamă cu inimă înfrântă face cunoscut: cumcă neuitatul seu soț, respective bunul tată și fiu *Demetriu Veche*, notariu comunal în Ghilad, în 27. I. c. la 6 oare seara în etate de 38 ani au adormit în Domnul.

Remășițele pămâtesci ale defunctului s'au așezat în cimiteriul gr. or. din Ghilad după ritul gr. or. în 29. I. c.

la 1 oară din zi. — Fie-î țărîna ușoară și memoria binecuvântată!

CONCURS.

Pentru definitivă întregire a postului de învățătoriu la școala confesională gr. or. rom. din *Gaiul-Mic*, protopresviteratul Ciacovei, comitatul Timiș, se escrie concurs de nou cu termen de recurgere de 30 de zile dela prima publicare în „Foaia diecesana“.

Emolumentele sânt:

1. În bani gata 164 fl.
2. Pentru 12 metri de paie, din cari are a se încălzi și sala de învățământ 18 fi. — Trăsurile pentru cărata paielor le dă comuna bisericească.
3. 14.64 Htl. de grâu și 9.76 Htl. de cucuruz despoiat
4. Pentru participarea la conferințele învățătoresci și la adunarea generală 15 fl.
5. Scripturistica 3 fl.
6. Dela fiecare înmormântare unde va participa 20 cr
7. 4 jugere pământ arătoriu dintră cari 2 jugere se vor esarenda prin comitetul parochial, până când din venitul arenzei se va depura restanța de dare și regularea apelor ce însărcinează acest pământ, apoi după depurarea amintitei restanțe, vor intra și aceste 2 jugere în folosința învățătorului.
8. Cortel liber cu grădină întravilauă.

Doritorii de a recurge la acest post, vor subșterne recursele lor — provăzute cu documentele prescrise conform statutului organic bisericesc și a regulamentului pentru învățătorii adresate comitetului parochial — Prea On. Oficiu protopresviteral în Ciacova.

Învățătorii recurenți au să dovedească că și-au plătit contribuțiunea, regularea apelor și equivalentul, după pământul învățătoresc folosit.

În fine recurenții sânt poștiți a se presenta numai odată — însă nu în ziua de alegere — în vre-o Duminică ori sârbătoare în s. biserică, la din contră se vor eschide din candidare.

Gaiul-Mic, în 1. Decembrie 1891.

[67] 3—3

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: *Aureliu Drăgan*, adm. protopresv.